

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ezechielis Spanhemii Dissertationes De Praestantia Et Usu Numismatum Antiquorum

Spanheim, Ezechiel

Amstelodami, 1671

4. Ad Magistratus & Dignitates Quiritum. De more addendi eadem
Gentilitiis aut Cognominibus. Selecta quaedam de Tribunitia Potestate;
Pontifice Maximo & Graeca [...] appellatione &c. aliisque Sacris, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-12878

Neque vero prætereundi hoc loco MAGISTRATUS aut DIGNITATES Quiritium omnis ordinis, quæ in iisdem denariis Gentium Romanarum designantur, Vestales; Pontifices; Flamines; Augures; VII-viri Epulones; XV-viri Sacris faciundis; Salii; Consules; Prætores; Ædiles Curules; Curatores Frumentarii; Quæstores; Proquæstores; Præfecti Urbis; Judices; Ædiles Plebis; Censores etiam ac Dictatores perpetui; Tribunitia Potestas; Triumviri Rcip. constituendæ; Triumviri & Quatuorviri Monetales; Protriumviri; Curatores Denariorum fandonum; Duumviri Quinquennales; Duumviri & Triumviri Coloniis deducendis; Præfecti Fabrum; Imperatores, item Proconsules; Propratores; Legati Augusti; Tribuni militum; Præfecti Classis & Oræ Maritimæ; Regum denique Tutores. Vides hic dignitates Sacras, Urbanas, Civiles, Patritias, Plebeias, Extraordinaria Imperia, Militaria, Provinciarum, Maritima, quædam etiam ex iis aliunde ferme ignota. Ut etiam intelligamus, & à singulis, quibus tribuuntur, administrata hæc munera, quod aliunde sæpius non constat; & ab iisdem libera Republica petita in Nummis hæc honorum insignia. Id enim nosti solemne olim Quiritibus vestris, ut Magistratum & dignitatum nomina continuo ac diligenter gentilitiis aut cognominibus adderentur; unde illa Tullii contra Antonium indignatio, ANTONIUS HIRTIO ET CÆSARI. Philipp. xiii.
Neque se Imperatorem, neque Hirtium Consulem, nec Propratorem Cæsarem, satis hoc quidem scite. deponere alienum nomen ipse maluit, quam illis suum reddere. Equidem TRIBUNITIA POTESTAS, non vulgato solum in monumentis veterum ritu, cum appellationibus aliis Cæsarium conjuncta, sed sola & integra, ut præcipuum quoddam

Y y dam

dam insigne Majestatis Augusto tribuitur, in avertis aliquot Nummorum id genus partibus, ut in Cassia, Gallia, Plotia, Lucretia, Sempronia, Tarquitia, aliisque. Unde facile ex iis gravissimus Annalium Scriptor illustratur, *M. Silanus*, inquit, *ceset ut publicis privatisve monumentis ad memoriam temporum, non Consulium nomina prescriberentur, sed eorum qui Tribunitiam POTESTATEM gererent.* Vides ibi prærogativam hujus fastigii, quo nempe ut reliquis eminentiore, Fastos signandos in posterum contendebat Silanus; ut proinde non mirum sit in publicis nummorum monumentis, solam eam dignitatem in honorem Augusti expressam, à qua & numeratos ejusdem imperii annos Dio alicubi testatum reliquit. Liquet etiam cur alibi idem Tacitus, ubi meminit adsumptæ hujus Tribunitiæ Potestatis ab Augusto, addit, *Id summi fastigii vocabulum Augustus reperit, ne Regis aut Dictatoris nomen adsumeret, & tamen appellatione aliqua cetera imperia præmineret.* Ut intelligamus, non confundendam cum eruditis quibusdam Tribunitiæ Potestatis & Tribunorum Plebis prærogativam; quarum prior, ut hinc discimus ab Augusto reperta, aut juxta Dionem à Julio, omnia alia Imperia præminebat, postremi vero ut ut sacrosancti, infra Consulium tamen & Prætorum fastigium censebantur, ut observat idem Dio. Quod si ipsos Sacrorum Antistites consulamus, haud mediocris lux quædam iisdem ex his denariis adfulget. Græcam equidem ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΜΕΓΙΣΤΟΥ, seu PONTIFICIS MAXIMI appellationem nummi Græci Julii, Lepidi, Augusti, aliique arguunt. Neque tamen ideo viro docto accedo, qui gravem duobus gravissimis auctoribus dicam scribit, Dionysio nempe Halicarnassensi & Dion Cocceio, quod scilicet Pontificiæ hujus dignitatis nomen

Annal. l. III.
57.

Annal. l. III.
56.

Lib. LV.

Jac. Guth.
de jure
Pontif. lib.
I. cap. 8.

men ignorarint aut male expresserint; dum hic solo *Ἀρχιερέως* nomine eos designat, ille frequenter vocat *ἱερονόμος*, *ἱεροφύλακας*, *ἱεροφάντας*. Quis enim ferat, illi Consulari, utriusque Romani moris & antiquitatis promicondo, crassam illam ignorantiam aut incuriam impingi, vel in iisdem accusandis tam infelix acumen? Quasi vero vel solum *ἈΡΧΙΕΡΕΩΣ* nomen supremam sacerdotii dignitatem non designet, aut reliqui illius Collegii sacerdotes, ut Romanis Pontifices, sic Græcis, ut ille existimat, *Ἀρχιερείς* vulgo dicerentur. Immo & alibi, ab eodem Dione, Julius Cæsar *Ἀρχιε-* L. xxxvii.
ρεὺς τῶν Πονηφίκων vocatur, quo nomine satis ut opinor eum à reliquis sacerdotibus distinguebat. Unde etiam hoc nomen *Ἀρχιερέως*, summo Asiatici conventus Sacerdoti præter auctores tribuunt antiquissima Numismata, de quibus alibi. Ut mittam præter Dionem, ^a Plutarcho, & ^b Appiano, eundem Cæsarem Pontifi-^a In Jul. Cæsare.
cem Maximum, Ἀρχιερέα citra attributum aliud vocari; Lepidum vero itidem Pont. Max. solo etiam *ἱερέως* ^b Corint. lib. ii.
 nomine designari ab eodem Appiano. Sic alter eodem Bell. Civil. antiquior & illius Proavus M. Lepidus, de quo alicubi Tullius, *es M. Lepide Pontifex Maxime, M. Lepidi Pontifi-* Phil. xlii.
ficis Maximi Pronepos, apud Polybium *Ἀρχιερέως* seu Pontifex Maximus legitur designatus cum in ^a Excerptis ^a Exc. xxxvii.
 Legationum, tum in Valestianis; & apud ^b Josephum ^b pag. 167. J. Cæsar & Augustus non semel litteris suis ac decretis ^b Lib. Antiq. 15. c. 17.
 solum *Ἀρχιερέως* nomen adscribunt. Alias vero eidem Appiano hæc dignitas non *μεγίστη* sed *μεγάλη ἱερωσύνη* aliquoties vocatur, & Julianus Cæsar de se Pont. Max. Ep. lxxii.
μέγας Ἀρχιερέως. Ita solo *PONTIFICIS* nomine designatur nonnunquam Latinis scriptoribus, quod ignorare non debuerat Pontificii juris Scriptor. Livius certe auctor luculentus, *Regem Sacrificulum creant*, Lib. ii. c. 2.

Id Sacerdotium Pontifici subjecere, alibi, Cetera quoque omnia publica privataque Pontificis scito subjecit, qui non alius quam Pontifex Maximus. Nec minus opportune aut ex usu linguæ Græcæ, vel ratione muneris, ἱεροφάντες, ἱερονόμους, ἱεροφύλακας, Sacrorum nempe interpretes, præfides, custodes, eosdem vocat Halicarnassensis; quibus nominibus supremos sacerdotes Ægyptiorum, aliosque præcipuos sacrorum Antistites, veteres auctores passim indigitarunt. Sed de his appellationibus alibi accuratius. Inter nummos autem Marci Antonii, unus occurrit Patinianæ collectionis cum effigie Dianæ Ephesinæ, ac inscr. ΑΡΧΙΕΡ. Quo nomine eundem Antonium hujus Dianæ Flaminem adsumptum crederem omnino designari, cujus apud Ephesinos moram & theatralem ingressum tradentem Plutarchum haud ignoras. Neque ignota peregrina id genus sacerdotia à Cæsaribus etiam ambitiose nonnunquam suscepta; haud aliter ac vel Archontis, Agonothetæ, aliorumque insuper Municipalium Magistratum Tituli, ut de Hadriano inprimis notant Dio ac Spartianus, ac de Gallieno Trebellius. Nec enim M. Antonius Pontifex Maximus, sed ea ætate Collega ejus in Triumviratu M. Lepidus. AUGURIS vero dignitas non lituo solum frequenter designata in Nummis antiquis, sed ipso etiam nomine expressa in nummis M. Antonii jam Triumviri; ut inde sacerdotii illius prærogativam abunde liceat æstimare. Ut nec mirum proinde sit, quod in Commentariis belli Gallici legitur, Cæsarem profectum in Italiam ut appellaret municipia, quibus M. Antonii Quaestoris sui commendaret Sacerdotii petitionem, hunc ipsum nempe Auguratum. Tanti enim habitus apud Majores vestros, ut Lituus Auguralis in nummis Cæsarum maxime Julii etiam

con-

Lib. v. 11.

consecrati obversetur; immo ut in nummis etiam aliquot Græcis Titi ac Domitiani ΟΙΩΝΙΣΤΗΣ, in Romanis itidem AUGUR cum aliis supremi fastigii appellationibus jungatur. Hujus generis Vespasiani Nummus Gazæ Augustæ Viennensis cum inscriptione AUGUR TRI. POT. Unde certe liquet haud immerito magnifice adeo de jure ac auctoritate Augurum agere non semel Augurem ipsum ^a Tullium, cui & solo ^b amplissimi Sacerdotii nomine eadem dignitas non semel designatur; aut ^c Sulpitium apud eundem referre ut præcipua honorum insignia, ^d Plinius, ubi Auguratum, quem jam Consularis à ^e Trajano studiose efflagitaverat, fuisset consequutus, serio eo nomine alicubi triumphet, indicata etiam ejus rei causa. ^f Gratularis mihi quod acceperim Auguratum, jure gratularis & quod Sacerdotium cum priscum & religiosum, tum hoc quoque plane Sacrum & insigne est, quod non adimatur viventi. Proximum huic dignitate sacerdotium SEPTEMVIRATUS EPULONUM, ut vel eodem Plinio colligas, qui vel istud vel Auguratum à Trajano sibi indulgentum contendebat, rogo ut dignitati ad quam me provexit indulgentia tua, vel Auguratum vel Septemviratum, quia vacant, adicere digneris. Ut non immerito ejusdem Sacerdotii memoriam expressam videas in denario Gentis Cæliæ, cum figura Septemviri in Jovis epulo lectum eidem Deo pro more sternentis, & cum inscr. L. CALDUS. VII-VIR EPUL. Sic inter diversos FLAMINUM ordines, munus FLAMINIS MARTIALIS inter insignia Gentis Cornelie relatam occurrit cum inscr. L. LENTULUS FLAMEN MARTIALIS.

^a Lib. 11. de

Legib.

^b L. ad Att.

^c VIII. Ep. 3.

^d L. III. Ep.

^e 10. ad Appianum.

^f Lib. 14.

Epist. 5.

^g L. x. Ep. 8.

^h Lib. 14.

Epist. 8.

Epist. 1. x. 8.

Lib. 11. Sa-
turn. c. 9.

Lib. 11. E-
pist. 14.
Lib. xii.
Epist. 3.

Meminit ejusdem Metellus apud Macrobiū, & simul luxuriosæ illius cœnæ, ac dici insuper, qua Flamen à L. Julio Cæsare Augure renuntiatus est; *Ante diem nonum Kalendas Septembris, quo die LENTULUS FLAMEN MARTIALIS inauguratus est, domus ornata fuit.* & quæ plura ibi leguntur de sumptuoso cœnæ apparatu. De hoc Lentulo Flamine videtur etiam Cicero intelligendus in Epistolis ad Atticum ubi non semel Flaminis Lentuli mentionem facit. Sic alium insuper Flaminem Martialem, nempe L. Valerium Flaccum, Apicis insigne designat in denariis Gentis Valeriæ. De FLAMINE etiam QUIRINALI Numerio Fabio Pictore quædam jam in superioribus delibavimus, qualis nempe signatur in sequenti denario.

Figura illa Quirini Fulvio, mihi, ut verum fatear, Romæ potius galeatæ, quod innuit infra scriptum urbis nomen. QUIRINI autem vox clypeo inserta, ad denotandam sacerdotii illius memoriam, non autem imaginem nummo insculptam. Alia etiam Quirini effigies

figies ab ista haud parum diversa visitur in denario Gentis Memmiæ. Alterius rursus Sacerdotii, hoc est QUINDECIMVIRORUM, signata in denariis Gentis Manliæ memoria, sub Sibyllæ effigie, cujus libris inspiciendis iidem, ut notum, vacabant.

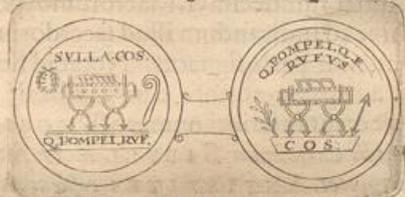

Immo quia Quindecimviri sacrorum Apollinis Antistites, hinc ad indicandum illud sacerdotium Tripus in averfa nummi parte signatus. Notat id Servius loco supra jam adlegato, ac ante eum Livius de iis agens, ^{Lib. x. c. 8.} dum adhuc erant inferiori numero, DECEMVROS sacris faciendis Carminum SIBYLLÆ & fatorum populi hujus interpretes, ANTISTITES eosdem APOLLINARIS Sacri, ceremoniarumque aliarum plebeios videmus. En luculentum scilicet utriusque partis hujus denarii commentarium. Quamquam idem Sacerdotium in nummo argenteo Vitellii Augusti designatum etiam videas, quem supra alia occasione adtulimus, ut vel inde de illius Sacerdotii dignitate abunde possit constare, qua Cæsares etiam se ornari patiebantur. Supremum vero CONSULUM fastigium, quis dubitabit monumentis iisdem haud minus ac Fastis consignatum, unde iidem etiam suppleri possunt aut illustrari? Repetitos vero sæpius Consulatus, ut insignem honorum apicem, & totius Familiæ æternum decus, arguit denarius Gentis Corneliæ à Marcellino signatus, cum Marcelli Syracusarum expugnatoris effigie, ac in averfa inscr. MARCELLUS COS. QUINQ. Insigne etiam

etiam illius Magistratus, Lictores nempe cum Fascibus, exhibet sequens denarius in memoriam Consulum primi L. Bruti.

Alias plures non solum Cos. insigniti in antiquis denariis, qualis Sulla & Pompeius in sequenti,

sed & Valerio Messalæ Ædili Curuli nihil ad proferendam ad posteros gloriam majus visum, quam ut se PATRE CONSULE id muneris gestasse sequenti denario testatum relinqueret.

Equidem in id genus monumentis nemo mirabitur sella Curuli designari Consularem fastigium, qui *Sellam Curulem*, *Curule Ebur*, *Vitam etiam Curulem* pro Consulatu & Consulari positam, apud Statium, Claudianum, Symmachum legit aliquoties, aut apud Græcos
Scri-

Scriptores, *ἡς ὑμῖν τὸ δῖον αἶμα ἔαiven*. Haud aliter nempe ac *ἡ φεικὸς δῖος*, seu *Sellas Ephoricas* apud Xenophonem legas, quibus nempe Ephori Supremus Lacedæmoniorum Magistratus insidere soliti. Quamquam frequentes eadem Sella Curules in denariis Gentium Romanarum, ad designandos alios Curules Magistratus Prætores, Ædiles, Præfectos Urbis, & quibus etiam varia symbola vulgo adjuncta, puta Lances, Virgas, Spicas, Thyrsos, idque ut observo, ad discrimen eorum Magistratuum quibus Sella Curulis jus competeat. Hinc Lances videas cum Sella Curuli in denario Gentis Liciniæ, adposite ad PRÆTORIS aut LEGATI PROPRIETORE officium indicandum, cui juris dicundi partes incumbant.

De Laced. Rep.

ÆDILES autem CURULES, quos cum Annonæ, tum Ludorum procurationem habuisse nemo nescit, & quos proinde *Curatores Urbis*, *Annonæ*, *Ludorumque Solemniū* vocat alicubi Tullius, frequenter etiam Sella Curulis modo cum spicis à lateribus, modo cum Thyrso Liberialium symbolo designat, sicut in denariis Gentis Lollia ac Valeria. Eandem vero annonæ curam innuit etiam Modius frumenti cum duabus spicis in sequenti denario Gentis Liviniæ,

Lib. III. de Legib.

Zzz

ut

ut facile adsequamur, cur apud Livium dicantur non
 semel *Ædiles Curules* frumenti vim magnam, ex Afri-
 ca^{lib. xxxi.} puta aut Hispania advectam, *binis aris in Modios po-
 pulo dvoisse*. Quum autem alii rei frumentariæ Cura-
 tores sæpe extra ordinem crearentur, quibus in carita-
 te annonæ frumenti in frumentariis provinciis emendi
 & ad urbem mittendi munus ex Senatusconsulto defe-
 rebatur, inde signata etiam similis curationis memoria
 in sequenti denario, qui duas figuras togatas exhibet
 sedentes cum spicis à lateribus, & inscr. A. D. FRU-
 E. M. E. X. S. C. seu *Ad Frumentum Emendum Ex Senatus
 Consulto*.

Lib. xv. Unde Cicero ad Atticum illustratur, III. *Non vesperi
 Epist. 9. à Balbo reddita mihi littera, fere Nonis Senatam, ut Brutus
 in Asia, Cassius in Sicilia. FRUMENTUM EMEN-
 DUM, & ad urbem mittendum curarent. Alibi autem,
 Emptum & ex S. C. Frumentum ab Siculis Pratore Verre.
 Hinc Frumentaria Coemptio. dicta ejusmodi curatio, ut
 constat ex^a Codice Theodosiano, cui etiam sequiori æ-
 vo, sub^b Theodosio nempe juniore, certa pecuniæ
 summa & peculiaris arca dicata ibidem legitur. *Compa-
 rationes autem easdem vocat alicubi^c Paulus J. C. & fru-
 mento comparando constitutum curatorem;^d Livius vero ali-
 cubi Legatos ad Frumentum mercandum dimissos.
 Unde liquet errasse Fulvium, diligentissimum alias
 Romani ritus investigatorem, qui ad Praefectos anno-
 næ**

^a L. 3. de
 Frum. Urb.
 Const.

^b Lib. 14. c.
 just. tit.

^c Lib. 21. D.
 ad Muni-
 cip.

^d Lib. iv.
 cap. 52.

næ ab Augusto constitutos, aut vero ad Ædiles superiorem denarium refert. Istitis enim haud aliud incumbere quam frumenti ab illis Curatoribus missi aut aliiunde in Urbem adlati distributio. Certe Dio haud alium in finem institutos ab Augusto Præfectos Annonæ narrat, quam *αὐτῶν τῶν αἰτῶν δρανῶν πῶλον, ad frumenti* Lib. LIV.
distributionem, & juxta eum Suetonius, frumenti populo dividendi. Neque vero aliud Ædiliū hac in re & quidem Curulium munus, ut ex innumeris auctorum locis constat, & adlato paullo ante ex Livio, quam ut frumentum populo in Modios certo pretio dividerent. At diversa ab his eorum procuratio, quibus extra ordinem emendi in transmarinis provinciis frumenti ac in urbem mittendi provincia committebatur, ut de Bruto & Cassio paullo ante ex Tullio vidimus; & quam proinde similem curationem extra ordinem delatam, notat singularis illa Nummi inscriptio, *Ad Frumentum Emundum Ex Senatus Consulto.* Quo etiam oportune referendus nummus aureus, à Patino nostro primum vulgatus in eadem Gente Servilia, qui spicas exhibet navigio impositas; ad innuendam nempe empti in ea curatione frumenti transvectionem. Ut mitam subfellia quibus in superiori denario duo illi rogati insident ad hoc munus electi, alios eosdem quam Ædiles Curules satis arguere, quibus consueto more Sella Curules fuissent adpositæ. Eximii autem honoris loco habitum quondam apud Majores vestros totum hoc Annonæ curandæ munus, quale Pompeio etiam extra ordinem delatum constat, idem vero viluisse postea docet nos Boëthius, *si quis quondam populi curasset annonam, magnus habebatur: Nunc ea Præfectura quid* Lib. III. de Consol.
abjectius? Neque vero ab ÆDILIBUS PLEBIS exfulasse, Annonæ procurationem; vel ex Julii factostat,

stat, à quo sex *Ædiles* constituti, duo *Patritii*, quatuor *Plebei*, ex quibus postremis duo *Ædiles Plebis Cereales* vocabantur. Errat enim *Dionis Interpres*, qui præter auctoris mentem, hos *Ædiles Cereales* de *Patritiis* interpretatur. Contrarium certe satis evincunt duæ illæ *Inscriptiones*, quas jam vidit *Fulvius*, ubi *Ædiliam Plebis Cerealiæ* diferta occurrit mentio. Haud incommode vero idem *Fulvius* ad similes *Ædiles* refert denarium *Gentis Fannia*, qui illinc *Cereris* caput exhibet cum inscr. *ÆD. PL.* seu *Ædiles Plebis*, & in averfa duas figuras sedentes.

Ut inde etiam liqueat non *Patriciis* sed *Plebeiis* *Gentibus* eandem annumerandam. Alias quum ad utrosque *Ædiles* cum *Curules*, tum *Plebeios* ludorum etiam spectaret procuratio, & ad priores quidem ludorum solemnium, ad posteriores plebeiorum, seu *Megalensium* aliorumque id genus, hinc petita etiam inde in iisdem nummis symbola quibus utraque dignitas adumbraretur. Hinc *CURULIS ÆDILITAS* non solum *Tigride*, *Baccho*, *Thyrso*, aliisque *Liberalium* symbolis designata, sed etiam *Venationis*, quæ vulgo cum *Ludis* edita, monumentis, ut in sequenti denario *Cn. Plancii*; sicut rursus *Ædiles Plebis* *C. Valerium* & *C. Sextium* signat præclarus nummus à *Cl. Seguino* vulgatus, cum *SCIPIONIS NASSICÆ* effigie in anteriori parte, *Bovis* autem capite in averfa.

Reli-

Reliqua, quæ ad posteriorem hunc Nummum spectant, petat Lector ex eodem Seguino, ac insuper ex Fabro ad Illustrium Imagines Fulvii. Illud certe indeliquet, cum Sextiæ Gentis servatam in nummis memoriam, quod negabat Fulvius, tum revera plebeiam fuisse, & à Sextia, quæ Patritia erat, diversam, ut erudite jam olim contra Robortellum monuerat Sigonius. Neque vero aliter in prædicto denario sub Bovini capitis effigie designatos & expressos videas *Æ. D.* seu *Ædiles* in nummo Gentis Corneliæ, qui novissime Fulvianæ collectioni accessit. Sicut vero Consules, Prætores, *Ædiles*, Sella Curuli designari paullo ante vidimus, ita etiam *PRÆFECTIS URBIS* eandem tribui arguit denarius Gentis Livinciæ.

Neque enim opus mea sententia cum Ursino hanc Sellam Curulem ad Præturam patris hujus Reguli referre, qui in priori nummi parte signatur. Insignis hanc in rem Dionis locus, ubi observat Præfectos Urbis à Julio Cæsare cum M. Lepido relictos, qui illo Lib. XLII. absente res Urbis administrarent, accusatos inter alia quod in eo Magistratu Sella Curuli essent usi, haud ali-

Zzz 3 ter

ter ac Magister Equitum, verum eos adlata lege absolutos. Adeo ut si Regulus iste, in alto auctorum de Præfectura ejus urbana silentio, in hanc Præfectorum classem adscribatur, res liquida sit, cur sellam Curulem, in memoriam illius Magistratus adpingi in denario curaverit. Et si ad Præfectum Urbis oculos convertamus, qui Libera Republica feriarum Latinarum causa institutus, & qualis etiam huic Regulo dignitas obtingere potuit, eundem vice Consulis notum hoc munus obivisse, ac ut Tacitus de eodem loquitur, *qui consulare munus usurpet*, adeo ut sellæ Consulæ jus tum illi fuisse nemo negaverit. Posteriori quidem ævo Urbis Præfectos peculiari ac superbo usos vehiculo, & singulari quidem privilegio, observo apud Symmachum, *urbana fastigium potestatis peregrini ac superbi vehiculi usus attolleret*. quod à se tamen in ea dignitate constitutus amolitur. Alias præter hunc Regulum, Munatium Plancum Præfectura etiam Urbis insignem notat Gentis Munatiæ denarius. Immo quod non observarunt diligentes Antiquarii, CENSORIÆ etiam dignitatis: servata in iisdem denariis memoria. Neque vero verisimile videbatur, ut quum alii omnis ferme generis Magistratus in iisdem signarentur, Censuræ, aliorum Magistratum fastigii, ut Plutarcho vocatur, nulla in iisdem mentio obversaretur. Ad eam vero omnino spectare mihi videtur sequens denarius Gentis Liciniæ, quem ad Licinium Crassum Equitum in Gallia à Cæsare Præfectum referebat Fulvius. At liquebit facile eodem denotari transvectionem Equitis, qualis coram Censoribus fieri solita, ut eam describit Plutarchus, ac respicere proinde eundem denarium ad Censuram à patre ejusdem Crassi; ut ex eodem Plutarcho scimus, gestam. Quod ipsum firmat Clau-

Annal. vi.
10.

Lib. x. E-
pist. 24.

In Catone
Maj.

In Pom-
pilio.

Claudii Cæsaris nummus, in quo ipse Imperator sedens pro Tribunali, ante similis Equitis transvectio cum inscr. CENSOR. Sed en utrumque cum Licinii Craffi, tum Claudii nummum.

Quamquam eodem Licinii denario, Princeps Juventutis mihi videtur ille designari, quales vulgo nobilissimi adolescentes ex Equestri ordine, ut notum, creabantur. Quod egregie etiam adstruit aureus Commodi nummus, quem possidet omni laude major Cardinalis Leopoldus ab Etruria, in quo similis plane typus stantis figuræ quæ Equum tenet, & quo designatur idem Commodus inter Principes Juventutis cooptatus, ut è Lampridio scimus, & quæ de re alibi in sequentibus. DUUMVIROS etiam QUINQUENNALES, totidem quasi in Colonia & Municipiis Censores, ut observarunt viri docti, præter lapides antiquos signant aliquot denarii Gentis Æbutiæ, & qualem Magistratum gessisse in patria sua Hadrianum auctor est Spartianus. Neque vero QUÆSTORUM & PROQUÆSTORUM infrequens in iisdem denariis mentio, & quidem Quæstorum tum Urbanorum tum Provincialium, Proconsulis puta, aut si mavis juxta doctos antiquarios, Proconsule; qui nempe quandoque Consulari imperio provinciam administraret, qualis Silanus in Gente Junia M. SILANUS AUG. Q. PRO. C. OS. Non audiendus vero vir doctus & elegantis ingenii

geniiamicus noster, qui Proquæstores, quorum mentio in præclara illa Inscriptioe Pisana de Inferiis Cæii Cæsaris Augusti Nepotis, coram Proquæstoribus primo quoque tempore, mavult Provinciæ Quæstores quam Proquæstores interpretari. Proquæstorum certe, ut Nummos mittam & Marmora, præter alios, Livium puta & Scriptorem belli Africani, meminit haud semel Tullius, *Lucullus Proquæstore aliquot annos*, &c. Haud omittendus vero denarius Gentis Platorix, in quo hinc MONETA signatur, illinc L. PLÆTORIUS Q. Quæstor; ut facile intelligamus, cur Quæstor ad Erarium occurrat in eodem marmore Pisano, aut Quæstor ab Erario, in aliis antiquis lapidibus; vel juxta vetustæ legis fragmentum. *Q. Urb. Quæ Erarium Provinciam obtinent*. Sicut vero Erarii publici, & pecuniæ in Provinciis administratio vulgo penes Quæstores mansit; ita Monetæ signandæ curam in Urbe modo ad Triumviros Monetales, modo ad Quatuorviros circa J. Cæsaris tempora, modo ad Tres Præfectos sub Augusto iterum redactam, quondam etiam ad Curatores quosdam ita dictos, incerto munero spectasse, eandemque vel Denariorum flandorum; vel Auri, Argenti, Æris flandi, feriundi; vel Argento etiam publice feriundo titulis signatam, non aliunde luculentius quam ex eadem moneta discimus. In ea enim crebro occurrunt III-VIR. A. A. A. F. F. *Triumvir Auro, Argento, Ære, Flando, Feriundo* vel, IIII-VIR. A. P. F. *Quatuor-Vir Argento Publice Feriundo*; ita enim mallet postrema interpretari quam cum doctis antiquariis Argento Publico, præeunte mihi Tullio, *Æs Argentum Aurumve publice signato*. Quo spectat Gentis Flaminix denarius, in quo quidam L. Flaminus Chilo legitur fuisse inter primos Quatuorviros Flandæ Monetæ.

Ita

Acad.
Quæst. l. II.Thes. Grut.
ccccxxvii.
2. M. xxvi.
9.Lib. III.
de Leg.

Ita enim malo hæc verba interpretari P. R. I. FL. IIII. VIR. P. R. I. FL. *Quatuorvir Primus Flavus*, quam juxta priorum Fulvii explicationem, ut *Primus Flamen J.* nempe Cæsaris designetur. Altum enim de hoc Flamine ejusque primatu silentium, quem M. Antonius Divi Julii Sacerdos & Consul potiori jure sibi vindicat. Neque ulla etiam in eodem denario Julii mentio vel effigies, sed expressa Deæ Monetæ, sicut in aliis nummis visitur imago, & addita Quatuorviri Flandæ Monetæ dignitas, qualis à Julio Cæsare primum instituta, aucto scilicet Triumvirorum Monetalium numero. Neque tamen ignoti mihi, ut obiter hoc addam, Primi id genus Flamines, seu *πρῶτος Ἀρχιερεὺς* in monumentis antiquis Lapidum Nummorumque designati, de quibus infra alio loco. Flandæ autem Monetæ mentionem itidem videas apud Symmachum, *Flandæ Monetæ nequitiam decoquat larga purgatio*. Id vero cudendæ Monetæ munus haud mirum quandoque monetalibus instrumentis, Incude, Malleo, Forcipe, designari; ut in aliquot denariis Gentis Carisiæ. Unde adposite Hieronymus, *Per exesum montem haud paucula habitacula, in quibus scabra jam Incudes & Mallei, quibus pecuniæ olim signata visebantur*. Immo, quod alias ut opinor ignotum, Lentulus quidam in Cornelia CUR. X. FL. *Curator Denariorum Flandorum* inscribitur. Ita ut eorum etiam nomina, quibus Julii & Augusti ætate vulgo hæc

Lib. x. E-
pist. 21.

In Vita
Pauli Ere-
mitæ T. 1.
pag. 238.

A a a a cura

cura incumbere, inde adhuc hodie innotescant. hic mortuo aut absente Triumviro Monetali, alium in ejus locum suffectum cum Titulo Pro Triumviri liquet ex sequenti denario, in quo C. MARIUS PRO III-VIR. describitur, additis Triumvirorum Reip. Constituentium capitibus,

Sequiori autem ævo munus hoc signandæ pecuniæ penes Procuratores monetarum novimus existisse, qui pendentes à nutu Comitum Sacrarum Largitionum, ejusdem auctoritate pecuniam curabant signari. Liqueat id cum ex Cassiodoro, tum Ammiano, qui eisdem alibi *Moneta Præpositos* vocat. In Coloniis vero, Municipiis, ac liberis Civitatibus relicta sub Imperio Cæsarium per aliquot sæcula facultas illa signandæ monetæ. Id vero non arguunt solum tot nummi ejusmodi Urbium & Coloniarum adhuc superstites cum Cæsarium quorum ætate percussi in anteriori parte effigie, sed clarius expressa in aliquot ex iis eadem facultas, Cæsarium indulgentia iis concessa. Hinc in nummo Colonia Patrensis sub Augusto, quem cum selectis aliis vulgavit nuper sæpe laudatus Seguinus, *INDULGENTIÆ AUGUSTI MONETA IMPETRATA*, & in aliis duobus Colonia Romulensis sub Augusto ac Tiberio, *PERM. DIVI. AUG. COL. ROM.* seu *Permissu Divi Augusti Colonia Romulensis*. consueto apud Livium loquendi genere, *Permissu Consulis, Permissu Imperatoris*. Quo referendus

Lib. xxii.

Lib. xxxvi.
E. xxvii.

rendus etiam præclarus nummus Drusi, qui in averfa parte caput Mercurii exhibet, & inscr. PERMISSU In Gaza
Christinae
Reginae.
L. APRONI PROCOS III. Alius itidem huc spectat nummus ejusdem Regiæ Gazæ, in qua duæ figuræ cum puero & inscr. quæ præferre videbatur eruditis antiquariis PERM. IMP. GER. Neque huic dissimilis Domitiani nummus Mediceus Corinthi percussus, PERM. IMP. COR. quomodo & in priori nummo pro GER, facile COR, legendum existimarem. Occurrit præterea nummus primæ magnitudinis apud Procerum Vestratium decus Camillum Maximi, in quo Aquila cum signis Legionum & inscr. PERMISSU CÆSARIS TIBERII. Cui suffragatur alius ejusdem Tiberii, quem jam possidet Museum Regium Parisiense, MUNIC. ITALIC. PERM. DIV. AUG. Quæ cimelia vulgo parum nota vel obiter indicasse, haud ingratum Lectori futurum reor. Neque vero repugnans id genus inscriptiones eorum sententiæ (ut existimabat singulari virtute & horum studiorum peritia insignis amicus noster) qui etiam sub Cæsaribus penes Senatum æris in urbe signandi facultatem mansisse tradiderunt. Id enim & aperte antiqui Auctores docent, & clarissime evincunt nota S. C. vulgo æreis Nummis adhuc infinita copia superstitis impressa. At non eadem Coloniarum & Municipiorum ratio, quæ inter alia privilegia quibus à Cæsaribus ornabantur, illud etiam signandæ monetæ singulari eorundem indulgentia & permissu consequutæ, publice etiam in grati animi monumentum profiteri ambiebant. DUUMVIROS vero iisdem Coloniis deducendis, frequenter etiam nummi id genus ante oculos ponunt. Magni enim honoris loco habitum ipsa earum urbium jacere fundamenta, quæ totidem simulacra Urbis gentium

tium dominæ habebantur. Hinc jam olim apud Græcos Coloniæ duces vulgo Heroibus adscripti, & singulari quadam civium ac posterorum religione consecrati. Equidem ad Corinthum Græciæ ocellum denuo instaurandam, delectos olim Q. CÆCILIVM NIGRUM & C. HEIVM II-VIR. haud immerito colligas, quod alibi monui, ex Veneris effigie & CORINT. nomine in anteriori parte expresso. Siceorum nomina, à quibus Colonia Carthaginem circa eadem tempora deducta, apud Tertullianum posterorum memoriæ tradita reperies, indicata etiam ea muneris parte, quam in illa instaurazione Duumviri sibi vindicarunt; *ubi mania Statilius Taurus imposuit, solemnia Sentius Saturninus enarravit.* Id enim singularis prærogativæ haud ignoras, Urbem mœnibus cinxisse; Unde Dido sua decora apud poetam enumerans,

De Pallio.

*mea mania vidi,*Lib. 3. de
Oper. Publ.

& in Codice Theodosiano *Murorum instructio* inter publica Principum opera refertur. Utriusque vero nominis, & Statilii Tauri & Sentii Saturnini memoriam etiamnum servant antiqui denarii. Inde autem liquet, haud immerito à Triumviris Monetibus quæsitum Augusto decus; ab instaurata nempe ejus auspiciis haud una Colonia. Unde videas in denariis aliquot Gentis Petroniæ, hinc Augusti effigiem, illinc Sirene, Pegaso, Falcata Luna cum stella, designari Neapolis, Corinthi, ac ut primi observamus, Byzantii instaurationem. Postremum certe luculenter arguunt alii nummi, in quibus depictum vulgo illud Byzantinorum insigne, nomine eorundem adscripto. Cujus rei fidem facient sequentia eçtypa, primum denarii illius, cujus meminimus, alterum nummi à Byzantinis percussi, cum inscr. BYZANTIΩN,

TRIUM-

TRIUMVIROS autem illos mitto Reip. constituendæ, seu *Tricipitinam* illam Varroni dictam, quam vere arguunt tria Augusti, Antonii & Lepidi juncta in sequenti denario aliisque id genus capita.

Quid jam memorem PRÆFECTOS FABRUM, quos Urfino arguere videtur Malleus in denario Gentis Valeriæ cum nomine ACISCULI adjuncto? At non Malleum eo denotari, sed Instrumentum fabrile, quo saxa cædebantur in latomiis, censet vir inter eximia sæculi nostri ornamenta numerandus Nicolaus Heinsius noster, & firmat veteri Glossario, in quo *Acisculus*, *λατόμῳ* redditur. Ut vero de Mallei apud veteres forma lectori liceat securius judicium ferre, en tibi cum eundem Acisculi nummum, tum alium Lemniorum, cum vero Malleo & Forcepe, Vulcani utpote Dei Lemnii instrumentis.

Aaaa 3

Quid

Quid enumerem alia Militiæ munia in iisdem denariis expressa, ut TRIB. MIL. seu *Tribunum Militum* in Fonteia; Centurionem militem vite cædentem in Didia, duos Milites, unum pro civè prostrato pugnans in Minucia, alium pro Vallo in Numonia? Quid dicam tot Legiones signatas in denariis Gentis Antonia, de quibus paullo infra? quid signa ipsa Legionum, cum additis litteris H. P. ut in sequenti denario Gentis Valeria, cui similem videas in Gente Claudia & Cornelia?

E. xxxvii.
cap. 39.

Quid sibi velint illæ litteræ silent Interpretes. At nihil aliud notare mihi liquet, nisi *Hastatorum & Principum* signa. Livius; *Hastatorum prima signa, deinde Principum erant, Triarii postremos claudabant.* Constabat nempe Legio, ut notum, ex Hastatis, Principibus, & Triariis; quorum primi sua habebant Signa seu Vexilla, illis notis H. & P. in denario distincta; Triariorum autem erat Aquila, Signum totius Legionis, quam vulgo in Medio collocant id genus Nummi. Maris autem imperium ab utroque Pompeio, Patre & Filio administratum, sub diversis tamen titulis, docent illius Familiae Numismata, in quibus parens Pompeius P. O. C. O. S. cum prora navis, Sextus autem filius P. R. Æ. F. CLASS. ET ORÆ MARIT. describitur. Scilicet cui Classis erat Provincia, ut loquitur aliquoties Livius, qui & alibi Duum viros creatos refert ad tuendam Oram Maritimam. Eandem vero Classis Præfecti dignitatem M. Antonium, positum alias in supremo dignitatis

Lib. xl.
cap. 19.

gnitatis fastigio videmus etiam adoptasse ex ejusdem Nummo, qui nuper Fulviano operi accessit, in quo hinc ipse cum Cleopatra, illinc Triremis signatur, cum inscr. PRÆF. CLAS. Tutelam vero junioris Ptolemæi à Lepido Reip. nomine susceptam, Nummi ejusdem posteris consignarunt, in quibus M. LEPID. PONTIF. MAX. TUTOR. REG. dicitur. Unde præter Valerium & Justinum Ursino adlegatos, qui Tutelæ hujus meminere, Tacitus etiam illustratur, Annal. 11. 61.
exemplo quo majores M. Lepidum Ptolemæi liberis TUTOREM in Ægyptum miserant. Alias de Pompeio Lucanus noster,

*Sceptra puer Ptolemæus habet tibi debita Magne
 Tutela commissa tue.*

Lib. VIII.

Neque aliter liberis Cotys Thraciæ Regis Tutorem datum ob infantiam Trebellienum Rufum, superiori loco apud Tacitum legas. Inter externa autem Imperia occurrit illud LEGATI PROPRAÏTORE in Nummis Gentis Carisiæ cum effigie Augusti, ubi admitti non debet adlata ab Ursino Ant. Augustini, viri alias sani in litteris judicii, explicatio. Ille enim Legatos Pro Prætoribus dictos solum credidit, qui Legati primum in Provinciam cum Prætoribus missi, dum his discedentibus aut mortuis, eandem eorum loco administrabant. At ratio Virum doctissimum hic fugit. Notum enim Augusti avo & sequentium dein Cæsarum Legatos Pro Prætoribus appellatos, non Prætorum in Provinciis adfessores aut qui iisdem succedebant, sed supremos Rectores missos ad administrandas provincias Cæsarum, sicut Populi Proconsules, qui populi provinciis præficebantur. Ratio autem nominis obvia ex usu veteris Reip., qua Pro Consule aut Pro Prætoribus primum dictus, qui Consul aut Prætor destinatus ad regendas pro-

pro-

provincias vel praefecturam militarem, functus Magistratu in eodem imperio continuabatur. Clare id docet Dio, qui Pro Consules & Pro Praetores dicto tradit in Castris Pompeii Consules & Praetores prioris anni, aliis non suffectis. Ita crevit paulatim in eadem Rep. Pro Praetoris militaris appellatio frequens apud Livium aliosque, quae postea ab Augusto ad Rectores militarium Provinciarum translata; dum Pro Consules dicti, ut notum, qui praerant pacatis Populi Provinciae. Neque tamen reperta primum sub Augusto conjuncta Legati Propraetoris appellatio, ut Dio videtur innuere, sed jam recepta libera adhuc Rep. de iis qui vice Praetorum, sub Pro Consulibus aut Imperatoris auspiciis, parti exercitus aut Provinciae praerant. Egregie id praeter lapidum auctoritatem confirmat denarius Gentis Publicae, in cujus anteriori parte, GN. MAGNUS IMP. in averfa vero M. PUBLICI, LEG. PROPR. ut intelligamus hunc Publicium à Pompeio, qui tum exercitui summo cum imperio praerat, adsumptum in partem curae militaris, aut regendae Provinciae. Sciendum enim in divisione Provinciarum facta à Triumviris Pompeio, Crasso, Caesare, quae singulis obtigerant, eas Legatorum opera eisdem administrasse. Accedit huic alius denarius in Gente Caecilia, in quo P. CRASSUS. JUNI. LEG. PROPR. signatur; qui nempe Scipionis in Africa Legatus fuit. At vero sub Caesaribus, dicti non solum Legati Propraetore, sed etiam LEGATI AUGUSTI; quasi totidem Caesaris in commissis Provinciis Adseffores, ut prior appellatio curam militaris provinciae, altera demandatam à Caesare jurisdictionem argueret. Hinc idem Carisius, quem LEG. PROPR. seu *Legatum Propraetore* inscriptum paullo ante diximus, in nummo

Eme-

Emeritæ cuso, in alio ejusdem urbis Nummo Legatus Augusti inscribitur P. CARISIUS LEG. AUG. in Hispania nempe Lusitania, ad quam regendam missus ab Augusto. Illæ enim duæ, Lusitania, in qua Emerita, de qua magnifice Aufonius,

In Gaza
Christinæ
Augustæ.

Submittit cui tota suos Hispania fasces,

& Tarraconensis à Legatis Cæsaris, Bætica autem à Populi Magistratu, ut ex Strabone ac Dione liquet, regebantur. Conjuncta etiam vulgo, ut notum, utraque appellatio, ut *Legati Augusti Propratore* dicerentur, quod non solum arguunt lapides antiqui, sed aliquot etiam Græci Cæsaris Nummi, in quibus *ἡγετορας*

Αὐτοκρατορῶν & *ἡγετορας* non semel nuncupantur. Ita præclarus nummus Hadriani Mediceus, ΕΠΕΙΤΕΙ Item in
Gaza Re-
gin. Chri-
stinæ.

ΡΟΥΦΟΥ ΠΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙ. ΤΟΥ ΣΕΒΑΣ. ΒΙ-
ΖΥΗΝΩΝ, hoc est, *sub Itio Ruso Legato & Propratore Augusti, Bizyenorum.* Thracia nempe, in qua Urbs illa Bizyenorum ac proinde Socrati Hist. Eccl.
l. iv. c. 15. *Βιζύη τῆς Θράκης* dicta, inter Provincias Cæsaris remanserat; utpote earum numero, quæ post divisionem Provinciarum ab Augusto institutam in Provinciæ formam redacta fuerat, & quidem sub Vespasiano, ut observat Tranquillus. Tales autem Provincias non Populo sed Cæsari accessisse diserte juxta ^aStrabonem docet ^bDio; ac in

^aL. xvii.
^bL. lxxxv.

specie de Thracia firmant Lapidés antiqui. AUGUSTI vero nomen in eodem nummo non Legato solum sed Propratori etiam postpositum, sicut in Inscript. Dolabellæ, LEG. PROPR. DIVI AUGUSTI. ET TI. CÆSARIS AUGUSTI. Eisdem vero Legatos Augusti seu Rectores Cæsaris Provinciarum, Proconsules etiam dictos recte negat ad Spartianum Salmastius, nec debuit nuper vir doctus id in dubium vertere. Conjuncta enim nonnunquam harum dignita-

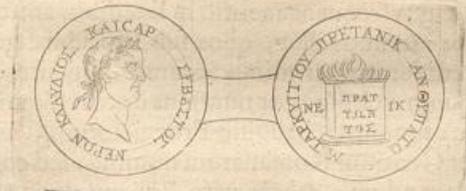
Thef. Grut.
cccxcvi.

Bbbb tum

tum nomina in priscis elogiis, distinguenda tanquam munera variis temporibus gesta, quibus fiebat, ut qui Proconsul Populi Provinciam administraverat, postea ut Legatus Cæsaris alicui ex ejusdem Provinciis præficeretur, aut vicissim. Ita, ut sexcenta mittam, Proculum quendam signari videas in inscriptione veteri apud
 ccclxi. i. Gruterum, Legatum Propratore Numidiæ; Consularem Thraciæ, Siciliæ, Præsidem Provinciæ Byzaceniæ, Proconsulem Africa, aliisque adhuc honorum insignibus decoratum; quos certe ab uno viro gestos eodem tempore nemo facile arbitrabitur. Haud aliter nempe ac Balbinus, *Rektor Provinciarum infinitarum* Capitolino describitur. Nec obscura etiam PROCONSULUM mentio in Numismatibus antiquis, qui vel ante, vel post divisionem Provinciarum ab Augusto institutam, regendæ alicui Provinciæ fuerant præpositi. Prioris generis suppeditat præclarus nummus Laodiceæ percussus in honorem Appii Clodii Pulchri, Ciliiciæ ante Ciceronem Proconsulis, inscriptus AP. PULCHER. AP. F. PRO. COS. quem apud antesignanos duos antiquariorum Urfinum ac Seguinum expressum videre licet. Posterioris autem Proconsulatus, post divisionem nempe Provinciarum Cæsaris & Populi, rariores aliquot Nummi memoriam adhuc servant. Hoc vero beneficium iidem præstant, ut qualis tum status fuerit illarum Provinciarum, inde possit indubie colligi, an Cæsaris scilicet vel Populi. Crebra enim mutatio earumdem accidit post primam divisionem ab Augusto institutam; ut nempe Provinciæ Cæsaris in Provincias Populi haud semel fuerint translatae, aut vicissim; sicut præter Dionem, ex Scriptoribus Historiæ Augustæ, & coævis monumentis liquet. Hinc factum ut pro ratione hujus permutationis, Præfecti

fecti illarum Provinciarum aliquando Proconsules aut Prætores, dum illæ erant Populi, aliquando Legati & Proprætores, quum factæ sunt Cæsaris, dicerentur. Temporum itaque habenda hic ratio, quod viris doctis non semel imposuit, & proinde eorum monumentorum, ex quibus ea de re constare potest. *Cyprum* quidem, quam primo sibi vindicaverat, mox recepta ejus loco Delmatia, Populo concessit Augustus; unde eandem inter Populi Provincias relatam à Strabone ac Dione videas. Eodem vero imperio adhuc regebatur Flaviorum temporibus, ut liquet ex nummo, quem novissime vulgavit Cl. Seguinus, inscripto, ΑΝΘΥ. ΕΠΡΙΩ ΜΑΡΚΕΛΛΩ ΚΥ. h. e. *Proconsule Eprio Marcello, Cypriorum*. Iis enim temporibus floruisse nobilem hunc delatorem Tacitus & Quintilianus fatiscunt. Illud vero hic obiter monebo figuram quæ in eadem Nummi parte signatur, haud aliam revera esse quam Venerem Cypriam, quæ Α' Φρόνησι iisdem vocabatur, & veste ac corpore muliebri, natura virili & barbata ab iis culta, ut ejus simulacrum describunt alicubi ^a Servius & ^b Macrobius. Ad similem vero Cypriorum Rectorem spectare videtur æreus quidam Claudii nummus inscriptus, ΕΠΙ ΚΟΜΙΝΙΟΥ ΠΡΟΚΟΥΛΕΙΟΥ ΚΥΠΡΙΩΝ, *sub Cominio Proculeio Cypriorum*. Ex quo præterea discimus, ad eandem forte Cominiorum gentem, ^{Vid. Thef. Grut.} cujus frequens mentio in lapidibus antiquis, referendos nummos illos, quos sub Proculeiæ gentis nomine edidere nuper minus accurate diligentes antiquarii, quum vel superior nummus doceat Cominios inter alia cognomen habuisse Proculeiorum, neque istud inter Gentium Romanarum nomina, sed cognomina collocandum. *Achaia* vero Proconsularis etiam Provincia sub Augusto, ad Cæsarem autem translata

sub Tiberio, ut observat Annalium Scriptor, *Macedoniam & Achaiam onera deprecantes laxari in praesens Proconsulari imperio, tradique Caesari placuit.* Haud frustra vero in praesens additum à gravissimo Authore. Rediit enim eadem Achaia brevi ad Populum, puta sub Claudio, ut cum ex Suetonio, tum ex Claudii nummis Medicis liquet Patris in Achaia percussis, cum inscr. ΜΙΝΔΙΟΣ ΑΝΘΗΠΑΤΟΣ ΠΑΤΡΩΝ. Huic consentaneus ab Occone descriptus, ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΡΟΥΦΟΥ ΑΝΘΗΠΑΤΟΥ ΠΑΤΡΩΝ. *Bithynia* Proconsularis itidem Provincia sub Augusto, ejusdem adhuc juris mansit sub Claudio; ut si non aliunde ex nummis utique liqueret Nicomediae Provinciae illius Metropoli signatis; qualis iste hinc cum Claudii effigie, illinc cum adscripto nomine ΤΑΡΚΥΤΙΟΥ.....ΣΚΟΥ. ΑΝΘΗΠΑΤΟΥ, nempe *Tarquitio Prisco Proconsule*; sicut nummum istum vetustate exesum legebam & explicabam Cl. vestro Gottofredi. Haud absimilem postea in Gente Tarquitia editum à Cl. Patino animadverti, cum Neronis effigie, ac in aversa parte expressum nomen Μ. ΤΑΡΚΥΤΙΟΥ ΠΡΕΤΑΝΙΚ. ΑΝΘΗΠΑΤΟΥ ΠΡΑΤΤΩΝΤΟΣ ΝΕΙΚ. *M. Tarquitio Pretanico Proconsule faciente, Nicomedensium.* Ut ita circa extrema Claudii & initia Neronis, Bithyniae eundem praefuisse superiores nummi evincant.

Pro ΠΡΕΤΑΝΙΚ, seu *Pretanico*, malle equidem ΠΡΙΣ-

ΗΠΙΕΚΟΤ, seu *Priscum* in eodem legere, cum fide superioris nummi mihi apud vos inspecti, tum motus auctoritate Taciti, qui diserte hujus Tarquiti Prisci, tanquam functi Bithyniæ Proconsulatu circa eadem tempora meminit; *Damnatus iisdem Consulibus TAR-* ^{Annal. xiv.}
QUITIUS PRISCUS repetundarum, BITHYNIS in- ^{46.}
terrogantibus. Ut certe inde liqueat, & veteres auctores ejus meminisse, de quo nihil sibi lectum observabant celebres antiquarii, neque dubitare eosdem debuisse, an per litteras illas ΝΕΙΚ. Nicopolis, an vero Nicomedia designaretur. Sub eodem Nerone alium ejusdem Bithyniæ Proconsulem, Attium nempe Laconem, exhibet nummus Cl. Seguini, ΕΠΙ ΑΤΤΙΟΥ ΛΑΚΩΝΟC ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ, infra ΝΙΚΑΙΕΩΝ, *sub Attio Lacone Proconsule, Nicænsium.* Sub Flaviis Proconsularis adhuc eadem Bithynia, ut arguit alius Nummus Nicomedensium supra jam alia occasione à nobis excussus, ΛΑΝΚΙΟΥ ΟΥΡΑΠΟΥ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ, *Plancio Varo Proconsule.* Sub Trajano eandem mansisse Proconsularem, liquet alias ex Dione Chrysofotomo, ^{Oiar. xlviij.} qui in ea oratione quam in Patria habuit, Pryfa nempe urbe Bithyniæ, Proconsulis illius Provinciæ mentionem facit. Neque tamen ob superiores illas Nummorum inscriptiones Tacitus ideo arguendus, qui Marcellum Bithyniæ Rectorem sub Tiberio, Præto-rem non autem Proconsulem vocat, sicut mallet Lipsius, *Marcello Bithynia Prætori objectum.* Bithynia scilicet una ex decem Populi Provinciis, ad quas regendas mittebantur viri Prætorii, sicut Consulares regebant duas nobiliores Provincias Asiam & Africam, quod Strabo ac Dio tradidere. Prætor itaque Tacito vocatur ratione Provinciæ Prætoriæ, qualis erat Bithynia, haud aliter ac Cyprus Prætoria Provincia vocatur

Lib. xiv.

alicubi Straboni; quod nempe Viri Prætorii ad eas re-
 gendas mitterentur, non autem Consulares; quam-
 quam revera in Nummis aliisque publicis monumentis
 Proconsules vocari soleant, quod omnibus Provincia-
 rum Populi Reëtoribus tam Consularibus quam Præ-
 toriis, communis esset Proconsulis appellatio, ut aper-
 te Dio innuit, & firmant aliunde Nummi ac Lapides
 antiqui. Lipsium decepit Prætoris appellatio, qua Cæ-
 saris, non Populi Magistratum credidit designari, quum
 priores tamen non Prætores simpliciter, sed vulgo Le-
 gati, Legati Augusti, Legati Proprætoris, aliquando
 etiam Legati Prætorii, ad distinctionem nempe Con-
 sularium, dicerentur: Alias vero hæc Bithynia cum
 Propontide accessit postea Provinciis Cæsaribus sub Ha-
 drianò, cujus loco Pamphiliam Populo concessit, ut
 observo apud Dionem in Excerptis Constantinianis.
 Tum vero illius Rectores non Prætores amplius aut
 Proconsules, sed Legati Augusti & Ἀὐτοκρατορὶ dicti,
 quemadmodum vocantur in aliquot Inscriptionibus
 antiquis, de quarum ætate inde potest judicium fieri.
 Quamquam jam ante sub Trajano accessisse Bithy-
 niam Provinciis Cæsaribus arguere videatur Plinius ju-
 nioreidem à Trajano præpositus, & quidem *Legatus*
Proprætoris, juxta Inscriptionem antiquam, in qua di-
 citur LEGAT. PROPR. PROVINCIÆ PONTI
 CONSULARI POTESTATE; quod præterea plu-
 ribus ex eodem Plinio adstruere alicubi conatur erudi-
 tissimus Sam. Petitus. Verum ut mittam adlata modo
 utriusque Dionis testimonia; aut quod non *Bithynia*
 simul, sed *Ponti* duntaxat *Legatus* vocetur in memorata
 Inscriptione, quæ Provinciæ alioquin, ut vel ex Sra-
 bone ac Dione constat, ab uno Rectore solebant admi-
 nistrari, & una proinde signari in monumentis id ge-
 nus

Pag. 714.

Thef. Grut.

M. xciv.

Thef. Grut.

cl. xxviii.

s.

Var. Lect. i.

iv. c. 3.

nus antiquis; non ordinarium videtur fuisse illud Plinii imperium, sed extra ordinem ad ordinandas provincias Ponticas; quales extraordinarios Magistratus missos subinde à Cæsaribus in Proconfulares Provincias aliunde etiam scimus, qua de re mox in sequentibus, idque, ut videtur, vi juris illius seu imperii Cæsarum Proconfularis, de quo suo loco. Sic data etiam Plinio, quod solemne eo casu, ut ex aliis etiam Nummis modo evincetur, non *Legati* solum, sed præterea *Consulari Potestate* facultas Syriam, &c. Alias jam ante Augusti tempora, Bithyniæ Rectorem C. Papium Carbonem arguunt duo Nummi ærei Nicææ & Nicomediæ percussi, uterque cum inscr. ΕΠΙ ΓΑΙΟΥ ΠΑΠΙΟΥ ΚΑΡΒΩΝΟΣ, *sub Caio Papirio Carbone*. Urfini errorem jam refutarunt diligentes antiquarii, qui Nicæenses de Corsicæ populis interpretabatur, ac ad Caium Carbonem Sardinia Præsidem similem nummum referebat. Neque vero solum id refellit alter nummus Nicomedensium à Patino editus, sed Dio præterea, qui à Caio Carbone Bithyniam administra- Lib. xxxvi. tam alicubi testatur, quod jam monuit Cl. Seguinus. *Syriam* autem, utpote inter Cæsarum Provincias, à Legatis proinde Augusti administratam, Silano puta sub Tiberio, Quadrato aut Cestio sub Claudio ac Nerone, arguunt itidem antiqui Nummi Antiochiæ signati, ΕΠΙ ΣΙΑΑΝΟΥ, vel ΕΠΙ ΚΕΣΤΙΟΥ, vel ΕΠΙ ΚΟΥΑΔΡΑΤΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ, quibus addendum est sequens cætypum è nummo veteri, sed vetustate attrito ac proinde paullo inconcinnius hic expressum cum Ariete & stella, solito Antiochenisymbolo,

In Gaza
Reginae
Christinae.

In M. Au-
relio.

Factum vero sequitis temporibus, ut iidem Legati Augusti, non Proprætores solum, sed Consulares etiam digniori vocabulo, à gesto nempe magistratu vocarentur. Hinc inducta rursus illa Provinciarum distinctio, ut Consulares Cæsaris Provinciæ, Proconsulares vero Populi, veteri scilicet vocabulo dicerentur. Clare id exprimit Capitolinus: *Provincias ex Proconsularibus Consulares, aut ex Consularibus Proconsulares aut Prætorias pro belli necessitate fecit. Qui locus, ut recte colligit à novo Salmasius, nihil aliud arguit quam permutationem Provinciarum Populi & Cæsaris factam à M. Aurelio, pro ingruentibus nempe casibus, ut alias contigisse paullo ante videbamus. Consulares ergo tum dictæ illæ Provinciæ in quas Consulares Legati à Cæsaris mittebantur, ad discrimen earum in quas mitti solebant viri Prætorii aut Senatores. Ita Consulares evaserunt inter alias Syria, Britannia, Germania, Hispania, & successu temporis Thracia, Moesia etiam utraque ac Dacia, ut liquet ex auctoribus & monumentis antiquis. Nonnunquam etiam dicti Præsides id genus Consulari Potestate, aut juxta Tullium, Consulari Imperio, cujus rei exemplum præbet illustris nummus Mediceus, cujus sensum non adsequebatur eruditus Gaza illius Custos. Percussus ille à Smyrnæis temporibus Caracallæ, cum inscriptione in aversa parte ΕΠΙ Ε. ΕΧΟΝ. ΥΠΑΤΟΡ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝ. ΕΥΤΥΧΟΥ, ita enim lego & explico, hoc est, sub Aurelio Antonino Euty-*

Euty-

Eutyche habente Consularem Potestatem, nempe *Ἐξουσίαν ἔχοντα Ἰππέρα*, ut prima verba legenda sunt. Ubi *Ἐξουσίαν Ἰππέρα*, Consularem vocat, *Potestatem*, haud aliter ac *ἡμῶν & δὲ χλω ἀποκρίματα* summum pacē & bello imperium dixerunt scriptores Græci. Ejusmodi vero Consularis Potestatis crebra occurrunt exempla in priscis monumentis, sicut in commemorata paullo ante Plinii Junioris Inscriptione, ubi Legatum Provinciae Ponti vocari vidimus **CONSULARI POTESTATE**. In quo autem vis fuerit illius Consularis Potestatis, aperte docet alicubi Appianus, qui in Syriam Prætores missos scribit, *ἵνα ἔχοιεν Ἐξουσίαν κατὰ λόγους στρατῶν καὶ* In Syriacis: *πλέμης οἷα Ἰππέρι* ut haberent potestatem delectus militum & belli instar Consulium. Hæc autem Potestas Consularis, militum nempe agendi delectum, Præsidibus Provinciarum tam Populi quam Cæsaris ab Augusto sublata, ut Dio tradidit, ac peculiari proinde imperio indigebat. Lib. l.iii. Smyrna vero, cujus mentio in superiore nummo, una erat ex liberis civitatibus conventus Asiatici, quod vel arguit nummus, quem descripsere diligentes antiquarii, Goltzius & Occo. **ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΙΕΡΑ ΣΤΗΝ ΚΑΗΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ**. Unde & inter *Socios* etiam relati alicubi a Cicerone Smyrnæi, *nocturnus introitus in SMYRNAM quasi* Philip. xi. *in hostium urbem, qua est fidelissimorum antiquissimorumque SOCIORUM*. Ad quam proinde urbem aliasve liberæ ejusdem Asiæ regendas præter ordinarios Asiæ Proconsules, pro oblati casibus extra ordinem nonnunquam mittebantur moderatores, qualem *διορθωτῶν ἐλευθέρων πόλεων* vocat ^b Arrianus, ^a Lucianus autem *ἀγορο-* a Dissert. lib. l.iii. c. 7. *φῶν Ἰσσίας*. Ita sub Antoninis Herodem Atticum ac Sophistam Polemonem Præfectos liberis Asiæ civitatibus, quarum princeps juxta Ephesum Smyrna, auctor est Philostratus. Pergami quoque & Smyrnæ præfectu- L. i. & 11. de Vit. Soph.

Cccc

ram

- Lib. LXXIX. ram à se sub Macrino gestam Dio testatur. Neque aliter Maximum sub Trajano missum ad ordinandum statum liberarum Achaiae Civitatum docet in Epistolis
- Lib. VIII. Plinius, haud aliter ac sub Tiberio missum ad restandas collapsas terrae motu Asiae urbes virum praetorium apud Tacitum ac Dionem legimus. Talis itaque sub Caracalla hic Aurelius Eutyches superiore nummo expressus, qui Smyrnam nempe aliasque adhuc forte Asiae urbes regebat Consulari Potestate, seu ut Tullius
- Philip. XI. loquitur de Trebonio Smyrnae occiso, *consulari imperio*
- Pro Flacco. *Asiam obtinentem*, & de Lucullo alibi, cum *Asiam Provinciam Consulari imperio obtineres*. Quamquam diversi, ut jam innui, ab Asiae Proconsulibus, extraordinarii isti Rectores in eandem Asiam missi, iique ut plurimum praetorii, ne, quod observat Tacitus, *Consulari obtinente Asiam, simulatio inter pares & ex eo impedimentum oriretur*. Equidem Proconsularis vulgo Asia, ut notum, seu Proconsulari Potestate, ut Ammianus aliquoties de eadem loquitur, administrata; unde & Proconsulis Caesennii Pæti mentio in Nummo Domitiani Regiae Gallorum Gazæ, qui horum Smyrnaeorum cum Ephesiis, inter quos crebra alias dissidia, concordiam notat, ΑΝΘΥ. ΚΑΙCΕΝ. ΠΑΙΤΟΥ ΟΜΟΝΟΙΑ CΜΥΡ. ΕΦΕ. h. c. *Proconsule Caesennio Pæto, Concordia Smyrnaeorum, Ephesiorum*. Meminit quoque Caesennii Pæti Josephus, quem à Vespasiano Syriae Rectorem constitutum docet, sed apud quem corrupte κε
- Bell. Jud. I. σείνι Πέτῳ legitur aliquoties pro Κεασέννι Πέτῳ, vel fide superioris Nummi. Iisdem Asiae Proconsulibus adseribendus etiam quidam Volosenna ex præclaro Nummo ejusdem Regiae Gazæ, Neronis temporibus percusso cum inscr. ΟΥΑΛΟΣΕΝΝΑ ΑΝΘΥΠΑΤΩ. ΙΟΥΑΙΕΩΝ ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ, h. c. *Volosenna Proconsule*.

fule, Juliensium, Ancyranorum. Phrygiæ nempe majoris hæc Ancyra Ptolemæo commemorata, diversa ab altera Galatiæ Metropoli, ut colligo cum ex conjunctione Juliensium ejusdem Phrygiæ incolarum, tum ex addito Proconsulis nomine, Galatia enim Cæsaris Provincia, ut liquet ex Eutropio & lapidibus antiquis; Phrygia vero pars Asiæ Proconsularis, cujus Rector designatur hic Volosenna. Ita conjuncti rursus hi Julienes & Ancyrani cum insertis inter utrosque Salonitis in quodam Antinoi nummo, quem vulgavit Tristanus. Cæteroquin totam illam cum Proconsulum tum Legatorum Proprætore divisionem ab Augusto institutam accurate narrat Dio, sed in cujus explicatione mire hallucinatus est Interpres. Frequenter certe in tradendis id genus Magistratum nominibus lapsos videas Appiani, Dionis, aliorumque Interpretes, & qui sese illis manciparunt; dum distincta in Provinciis Proconsulum, Proprætorem & Procuratorum nomina non semel confundunt. Sic Flaccum Syriæ Præsidentem, quem *ὀμπελευθὸν* vocat Josephus, male Interpres *Proconsulem* vertit pro *Consulari*, quales vulgo Syriæ Legati; atque ita perperam è Cæsaris Provincia Populi Provinciam facit. Sed gravius adhuc errat Interpres Philostrati, qui è Romano Syriæ Præsidente Principem quendam ejusdem tractus fingit, dum *τῆς Συρίας ἀρχὸν* vertit alicubi, *cum Syriæ quidam princeps*; quo tempore scilicet Syria Romanis obnoxia Cæsaris Legato suberat. Commune enim *Ἀρχόν* & *ἡγεμόν* nomen Præsidibus Provinciarum, quocunque tandem seu Proconsulum, Consularium, vel Legatorum Proprætore titulo easdem administrarent. Diserte quidem de nomine *Ἀρχόν* id observat Dio, & utrumque vel in Provincialibus Cæsaris Nummis obvium; quamquam

Lib. xvii r.
Antiq. c. 8.

Lib. i. de
vii. Apoll.

Lib. l. iv.

quam ἩγεμόνⓄ nomen Cæsarum Legatis Strabo videatur vindicare. Ubi enim agit de hac ipsa Provinciarum divisione, & diversis in iisdem Populi ac Cæsaris Magistratibus, καὶ εἰς μὲν τοὺς ΚαίσαρⓄ Ἡγεμόνας καὶ διοικητὰς πέμπει. *In Cæsaris quidem Provincias Præsides & Procuratores mittit.* Ita enim omnino corrigi debuit in Græco textu, & verti à Latino interprete. Duo quippe, ut notum, præcipui Cæsarum Ministri in eorundem Provinciiis, Legati & Procuratores, illi qui toti Provinciae præerant, hi qui pecunias Cæsaris in iisdem colligebant, easdemve militibus distribuebant, priores Ἡγεμόνες, posteriores διοικητὰς, (vulgo Ἐπίτροποι) eo loco nuncupati: exemplo nempe βασιλικῶν διοικητῶν, seu Dispensatorum Regiæ pecuniæ, quorum Polybius meminit in Excerptis, & quales οἱ Ἰππὶ τῆ διοικήσεως vocantur Demostheni. Accedere Straboni videtur nummus Antonini Pii Mediceus, Plotinopoli in Thracia, quæ Cæsaris ut diximus Provincia, percussus cum Præsidis nomine, ΗΓ. ΠΟΜΠ. ΟΤΟΠΕΙΣΚΟΤ ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛ. *Præside Pompeio* vel forte *Pompilio* aut *Pomponio Vopisco*, *Plotinopolitarum*. Plotinopolis nempe urbs à Trajani conjuge nomen sortita, sicut ab ejusdem sorore in vicino tractu Marcianopolis, cujus loci nummi itidem in superioribus adlati. Immo ut ἩγεμόνⓄ Strabo, ita *Præsidis* etiam nomen tanquam Cæsaris Provinciarum Rectoribus proprium & à Proconsule distinctum vindicant nonnunquam Romani Scriptores. Vulcatius, *An ego Proconsules an Præsides putem, qui ob hoc sibi à Senatu & Antonino Provincias datas credunt, ut luxurientur.* Ubi per Proconsules Populi Magistratum, per Præsides Legatos Cæsaris vides designari. Quin postea distincti iidem Præsides cum à Proconsulibus tum à Legatis, ut præter antiqua marmora liquet ex scri-

Lib. xvii.

Pag. 126.

In Avidio Cassio.

scriptoribus Historiæ Augustæ. Commune tamen, ut jam innui, ἡγεμῶν nomen Rectoribus Provinciarum tam Populi quam Cæsaris; ut præter alia innuit nummus itidem Mediceus Philippopolitarum in Macedonia Proconsulari Provincia sub eodem Pio percussus, ΗΡΕ. ΓΑΡΡΙΑΙ. ΑΝΤΙΚΟΥ. i. e. *Præsidi Gargilio Antiquo*. Hinc Dione Cassio apud Photium Rectore Africæ Proconsularis Provinciæ, Α' Φερχῆς ἡγεμονεύσεν, pag. 106. Bibl. quod male Schottus expressit, *in Africa Dux fuit*, quum vertere debuisset, *Proconsul Africam rexit*. Eodem nempe modo, quo in Dionis Excerptis legitur Aufidius Victorinus Α' Φερχῆς ἡγεμονεύσας. h. e. *cum Africa Proconsul* pag. 726. esset, ut bene ea verba expressit decus harum litterarum Henr. Valesius.

GESTA vero præcipua Familiarum id genus ac Illustrium Togatorum ita iidem Nummi complectuntur, ut in illis adhuc hodie spectare liceat nobilissimum civium Tropæa, Triumphos, Templorum aut Ludorum Dedicationses, Viarum Munitiones, Aquarum ductus, Fabricas, Leges latas, Adoptionis Symbola aliaque præclara bello aut pace suscepta, multaque ex iis aliunde vel ignota vel obscura. Neque enim fidem singulis detrahet, quod de falsis vel emendicatis Familiarum id genus titulis aut imaginibus apud Livium lego; *Nec facile est, inquit, aut rem rei, aut auctorem auctori præferre. Vitiatam memoriam funebribus laudibus reor, FALSIS QUÆ IMAGINUM TITULIS, dum Familia ad se quaque famam rerum gestarum honoremque, fallente mendacio, trahunt.* Unde & alibi similis adfert fraudis exemplum, ubi agit de imagine L. Minucii, cui Tribuni Plebis nomen falso fuerat adscriptum; *sed ante omnia refellit FALSUM IMAGINIS TITULUM paucis ante annis lege cautum, ne Tribuni Collegam*

Ad Gestæ Illustrium Romanorum.

Lib. VIII. c. 40.

Lib. IV. c.

16.

Cccc 3 *cooptare*